

Posudek na diplomovou práci Tomáše Janáčka

Vztah režijních a dramaturgických postupů v současném artovém filmu

Tomáš Janáček se ve své diplomové práci zaměřil na průzkum nedramatického vyprávění v současné artové kinematografii prezentované trojicí snímků *Post Tenebras Lux*, *Millenium Mambo* a *Western*. Aby mohl analyzovat, v čem přesně je nedramatické a originální vyprávění těchto filmů, zkoumá nejprve velmi důkladně, jak se v rámci dosavadní scénaristické i teoretické literatury uvažovalo o dramatickosti narace a jak jsou pojímány případné odchylky od ní. Přestože toto téma – ne/dramatickosti vyprávění ve filmu – ve své obecnosti zahrnuje obrovské pole názorů, teorií a scénaristických pouček, které je obtížné souhrnně zmapovat, Tomášovi se podařilo z této obsáhlé literatury vhodně vybrat několik klíčových publikací (od Aristotela přes Daniela a Aronsonovou až třeba po Kováče a Bordwella), které nastolují jak určité dlouhodobě prosazované normy dramatického vyprávění, tak zároveň i vlivným způsobem uvažují o případném porušování dramaturgických konvencí. Diplomová práce přináší v těchto pasážích velmi užitečné a inteligentní shrnutí různorodé odborné literatury vyjevující některé základní charakteristiky vyprávění považovaných za dramatická (jednající postava, tříaktová struktura, konflikt atd.), zároveň i bystře poukazuje na určité neshody a debaty v tomto dosavadním diskurzu (např. ohledně toho, jakou roli má hrát postava).

I když tuto nejrozsáhlejší část práce považuji za velmi přínosnou a logicky následně použitou v rámci analýz tří zmíněných filmů, na druhou stranu jsem zde trochu postrádala vyjadřování vlastního stanoviska ze strany autora textu. Jednotlivé knihy představuje jasným a poučeným způsobem, ale jen zřídka názory v nich uvedené sám komentuje či analyzuje. Druhá má potíž s touto částí práce pak spočívá v tom, že zde chybí literatura vskutku současná a zaměřená právě na aktuální narativní tendence v artové kinematografii (viz třeba knihy jako *Troubled Everyday: The Aesthetics of Violence and Everyday in European Art Cinema /2017/*, *Genre Trouble and Extreme Cinema: Film Theory at the Fringes of Contemporary Art Cinema /2017/*, *The Long Take: Art Cinema and the Wondrous /2017/*, *Slow Movies: Countering the Cinema of Action /2014/*, *Poetics of Slow Cinema: Nostalgia, Absurdity, Boredom /2018/*, nehledě na různé studie zaměřené specificky na ony 3 snímky a jejich slavné autorské režiséry, jež Tomáš analyzuje). Text se nijak nevyrovnává s tím, jak zmíněné filmy a problematika narativní nedramatickosti obecně souvisí či nikoli s již delší dobu v zahraničí zkoumanými proudy artové kinematografie, jako jsou tzv. pomalá kinematografie, extrémní kinematografie či narativně komplexní kinematografie.

Analýzy tří současných artových filmů, které najdeme v závěrečné třetině práce, považuji všechny za velmi zdařilé. Autor textu v nich vnímavě a objektivně detekuje narativní odchylky od klasických koncepcí dramatické narace, přičemž ukazuje, že v každém ze zkoumaných filmů se jedná o promyšlenou a systematickou strategii, která umožňuje, aby daný film zobrazoval takové postavy, jevy a témata, které by pravděpodobně v klasické podobě dramatické narace nebylo možno ukázat, každopádně ne se stejnou intenzitou a originalitou. Tomáš detailně přibližuje, jak tyto filmy v některých aspektech varují a překračují obvyklou narativní formu, ale zároveň jak to činí jen v určitých chytře zvolených aspektech a v logické propojenosti se stylistickými a režijními postupy.

Z formálního hlediska by diplomové práci slušelo, kdyby prošla v závěru důkladnější jazykovou korekturou – text je plný různých překlepů, špatně napsaných pádů apod. Na druhou stranu ze stylistického hlediska je práce napsána velmi elegantně a srozumitelně, autor se snaží vždy vše argumentovat a důsledně vysvětlit. Jistá úspěchanost, s níž text vznikal, se projevila ale např. ještě na poznámkách pod čarou a v závěrečné literatuře: téměř všechny citace zdrojů přebíraných z internetu jsou zapsány špatně z hlediska bibliografické normy (chybí v nich autor a název textu).

Navzdory několika zmíněným výtkám převažují v mém celkovém hodnocení klady této diplomové práce. Přestože se její autor rozhodl zpracovat jen určitou část literatury související s jeho velmi širokým tématem, je třeba uznat, že tuto úžeji vymezenou odbornou literaturu zpracoval a následně v analýzách použil funkčním a inteligentním způsobem. Text je přínosný coby kvalitní shrnutí historie uvažování o ne/dramatičnosti filmové narace a zároveň přináší tři pozoruhodné původní analýzy, které objektivně vyjevují určité typické rysy vyprávění v současných artových filmech. Diplomovou práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou B.

12. 9. 2019

Helena Bendová

Helena Bendová